СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 266. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 17. листопаду 1941. No. 266. Jersey City, N. J., Monday, November 17, 1941. Vol. XLIX

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

„Терпіння України" -- Голос з Англії

"The sufferings of the Ukraine" — це наголовок знаменитої статті, що її поміщено в лондонськім місячнику "The Contemporary Review" за місяць жовтень 1941. Автор представляє коротко значення України в давнину і тепер під оглядом торговельним і як міжнародного чинника в відносинах між Заходом і Сходом, Північю і Полуднем. Потім змальовує коротко терпіння українського народу під окупаціями в найновіші часи, зокрема під большевиками, а далі звертає увагу на „німецький життєвий простір" та німецькі зазіхання на Україну і її багатства. Автор кінчить тим, що Україна переживає нову трагедію, але в тій тяжкій хвилині очі українського народу звернені в сторону Америки, заохочені тими словами президента Рузвелта, якими він змалював американський нарід як такий, що все дасть, теж і життя своє, щоби боронити свободу і людські права. Таким і є український нарід. І тим, пише автор, вияснюється, чому канадійські українці, процентово, дали найбільше синів до британської армії.

Без Злоби не Обійдеться

Швайцарська газета „Ліберте", що виходить в Фрібурзі, помістила статтю п. з. „Нове на сході". Її тон підступно-ворожий до українства. Пишеться у ній польською рукою про здогадливі пляни, які мали існувати перед початком німецько-большевицької війни, згідно з якими „головним сателітом Райху на східнім просторі малаб бути незалежна Україна", відповідно до мрій націоналістичних доктринерів цеї країни...

Та події, пише польський автор, покотилися інакше. Большевики зуміли прихилити російський нарід, який не знає, що робиться поза СССР. Берлінське московське „Новое Слово" стверджує, що через те „російський нарід втратив право самовизначення, а німці є лихі на російських еміґрантів, бо показалося, що табор „пораженців" обмежується лише прихильниками „Нового Слова" та Возрождення".

Згідно з новими „плянами", про які, як виходить, польський автор добре поінформований, на чолі „Остлянду", зложеного з балтійських країв, мав би стануть Альфред Розенберґ. Українці й білорусини правдоподібно не дістануть того, чого хочуть; румуни дістануть можливо Задністровя з Одесою, а мадяри сподіються відшкодовання коштом Семигороду. Він пише: „В Східній Галичині Райх перебрав все в свої руки і по кількох тижнях проголосив прилучення її до Ґенерал-Ґубернаторства, країни зарезервованої для поляків. Мадяри й румуни заборонили кожну чинність націоналістичних українських організацій. Українцям ледви дозволено зголошуватися добровольцями до німецької армії під прапорами свастики. За Збручем на Совєтській Україні аґітація націоналістів-еміґрантів та їх радіова пропаґанда кермована зо Східньої Прусії та звернена проти жидів, росіян і большевиків, здається не осягнула сподіваних результатів. Більш як половину України вже здобуто німцями й румунами, але нема жадного офіційного повідомлення, яке вказувалоб на створення української національної держави. Чи досвід зроблений в ріжних придунайських державах навчив Райх недовіряти деяким надто відданим приятелям, терористичне минуле яких робить їх нездібними управляти країною, зрошеною війною".

В демократичних країнах вороги українського визволення представляють далі те визволення „німецькою інтриґою", а знову в тоталітарних державах, як це має місце в окупованім японцями Китаю, вони міняють тактику та називають визволення України „англійською інтриґою". Тільки ні разу не хочуть визнати, що це сам український нарід до цього змагає, а тільки має перед собою повно ворогів, що не хочуть такого визволення. До тих ворогів, крім москалів, поляків, румунів і мадярів, належить і теперішній окупант України — націстична Німеччина.

ХОЛЕРА НА УКРАЇНІ

З Істамбулу повідомляють, що в Україні шириться смертоносна холера. Ця пошесть вибухла так раптово, що німецькі власти не мали подостатком запасів серуму, щоби протиділати цій заразі.

Похорон А. Новосада Пільота-Офіцера

Канадійський „Український Голос" подає п. н. „Погиб за вітчину", що 3. листопада відбувся в Саскатуні похорон Августа Новосада, канадійського офіцера-пільота летунства, що погиб з двома своїми товаришами 25. жовтня підчас розбиття военного летака в горах Андиронденк в стейті Ню Йорк. Покійний був свого часу питомцем Інституту ім. П. Могили. Вступивши до війська скоро здобув вищу рангу і пошану окруження. Все і всюди поводився дуже примірно і заазначував отверто й виразно, що походить з українського роду. Одружився три тижні перед передвчасною смертю. Похоронено Покійного зі всіми військовими почестями. Був сином-одинаком б. учителя Івана Новосада.

УКРАЇНЦІ, ЩО ПОМЕРЛИ У ЛЬВОВІ ЗА ЧАСІВ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

До відомого списку визначних українців, що померли у Львові в часі большевицької окупації, належать: Роман Федусевич, урядовець дирекції пошт; д-р Василь Тригук, адвокат; м-р прав Іван Вербицький; д-р Максиміліян Левицький; Іван Троян, директор броварів; Теофіль Український, емеритований залізничний ревідент; Володимир Червінський, емерит. директор пошти; Модест Каратницький, б. президент суду.

Як Виглядають Монастирі Василіян Після Відступу Большевиків?

Про цю справу пишуть українські полуднево-американські часописи таке: Із шістнадцятьох монастирів ЧСВВ знищені такі: Княжа обитель в Лаврові та монастирі в Крехові, Буковій, Золочеві Погоні. Частинно знищені монастирі в Добромилі, Бучачі й Краснопущі. В Жовкві мають оо. Василіяне міліонові шкоди, зокрема у друках. Друкарські машини та цінна переплетня цілком знищені.

Після відступлення червоних видруковано в жовківській друкарні: стінний календар „Місіонар" на 1941-1942 рр., друкується тижневик „Жовківські Вісти" та складається до друку журнал „Місіонар", якого видавництво перервано в часі большевицької влади.

Відчувається недостача паперу, бо величезні паперові запаси зужили большевики. Також знищили большевики всі аркуші поважного церковно-наукового журналу „Записки Чина св. Василія Великого", що виходив тамже від 1924. р. під редакцією о. д-ра Йосафата Скрутня, ЧСВВ. Ці записки здобули собі славу в европейському науковому світі.

Велика втрата для української культури — це знищення бібліотеки й архіву в монастирях: креховецькому й львівському. В Крехові провадили свої наукові студії визначні науковці, між ін. Іван Франко, д-р Василь Щурат, а також і митрополит Шептицький.

Багато цінного врятував і привіз до львівського монастиря оо. Василіян при вул. Жовківській невтомний робітник пера й старовини о. Роман Лукань, ЧСВВ, ризикуючи часто-густо навіть своїм життям.

Як відомо, львівський монастир оо. Василіян офіційно фіґурував як „філія бібліотеки НТШ у Львові" — таким чином попри памятки рідного минулого, могли мати в ньому дах над головою давні його заслужені господарі, львівські оо. Василіяни: о. Віталій Гринюк, прото-ігумен галицької провінції ЧСВВ, о. Евтимій Бобрецький, секретар провінції, о. Іриней Назарко, визначний проповідник і голова Марійського Товариства Молоді, та згаданий о. Лукань, недавній кустос філії НТШ при вулиці Жовківській ч. 36. Усі священики живуть і тепер беруться до віднови великої руїни, в першу черґу на провінції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Пробують Виявляти Своє Життя

Які вісти не доходилиб тепер з українських земель, коли вони оперті на друкованім німецькою владою слові, то очевидно, такі, що треба вміти читати між рядками. І тому не можна їх брати часто в дослівному значенню, бо можна легко догадатись, що колиб там було написане те, що є в серцях українських людей, то це не побачилоб денного світа, а редактори пішлиб до концентраційних таборів. Навіть такі речі, як от велике число українських ґазет, що то появляються по ріжних невеликих містах, дають багато до надуми. Це видно, що окупантам потрібне, щоб не було великих, добре редаґованих і впливових українських часописів, що обєднувалиб весь український нарід, а зате краще, щоби була дрібна, провінціональна преса, що писалаб те, що їй хтось доставить, та від кого вона булаб цілковито залежна як щодо достави паперу, так і достави новинок, чи може й статтей... Та проте навіть маючи це все на увазі, можна і в тій пресі добачити, що український нарід під німецькою окупацією, так як і попередньо під іншими окупантами, намагається де тільки можливо відновляти своє життя, як культурне так і економічне. Всюди виринають нові працівники, про яких мало було чути, коли брати під увагу ті українські землі, що були під Советами від 1920. року. Тут подамо жмінку відомостей про життя в двох українських містах: Бердичеві й Житомирі.

Життя в Бердичеві

Полудневo-американські українські ґазети подають, що в Бердичеві почав виходити часопис „Нова Доба", який містить багато відомостей про теперішнє українське життя по втечі большевиків. Довідуємося, що там зорґанізовано заходами таких людей як Буйко, Рисавий і Галіцький український театр, який зібравши 22 акторів підготовляє „Назара Стодолю" та „Куму Мірошника".

Дирекція бердичівської жіночої й мужеської ґімназії оголосила вже вписи на рік 1941-1942.

Головою бердичівської поліції є Королюк, головою міського управління Родер. Визначено вже т. зв. тверді (сталі) ціни на збіжжа. А саме: пшениця від 31-35 карб., залежно від чистоти, жито 25 карб., овес 23, ячмінь 23, броварний 27, гречка 40, просо 23, кукуруза від 23 до 35, залежно від якости.

В 2. числі бердичівської „Нової Доби" поміщені статті та репортажі тамошних українських журналістів: Лугового, Рудюка, Бебева, Павловського й Демчинського.

Житомир та його населення

В празькім „Наступі" пише про Житомир С. Половець, між іншим таке: Житомир є обласним містом б. УССР. Характерні для большевицького режиму хідники пороблені за часів Тараса Бульби (в міському музеї, кажуть, є щось з річей польки, яка збаламутила Андрія) і їх призначення видержати ноги наївним пішоходам, яких 20 років переконувалося про величезні досягнення большевицького режиму. Щодо каналізації, то сталінці все вважали за потрібне її провадити; мабуть у якомусь „ґенеральному пляні" думали просто почати з „метро". Натомісць безліч статуй на вулицях, в „сквериках" біля фотографів і чайних, в дворах будинків піонірів, комсомольців і т. Десятки бетонових „фізкультурників" і „фізкультурниць" — продукція офіційна — „мистецької" школи такі несмашні й примітивні в свойому хвилевому „реалізму", що просто людину жах огортає... Любили советські можновладці ставити кольонади з такими фіґурами на сходах до мілкого й зарослого будяками й засміченого (вивозили до нього сміття!) Тетерева (ріка), де очевидно мали советські маси щасливо купатися та виґріватися на сонечку... Говорити щось про вигляд цих мас „квітучої Радянської України", просто соромно. Так обідраного й так дивно вбраного населення в Европі ніде нема. Взагалі люди затуркані й залякані ҐПУ (НКВД) до краю. Брак ініціятиви (звикли все робити по наказу згори), страх перед будьякою відповідальністю, — це характерні риси для советського обивателя, які витравити з душ не дасться одним махом Люде дуже непоінформовані. Ніхто не має в обласному місті радіоприймача. Мали лише амплiони й слухали лиш те, що їм надавали радіовузли (трансляції). Поволі життя починає орґанізуватись, до діла приходять люде праці... Зникають советські вивіски з червоними зірками, портрети советських ідолів. Виходить обласний часопис „Українське Слово". Люде працюють і готовлять видання книжок і брошур. Українська мова набирає „права голосу".

Дівчата в Англії є тепер 10 фунтів тяжчі, а один цаль вищі ніж в 1916 році.

ПРИ ЗНИЩЕННЮ „ДНІПРЕЛЬСТАНУ" ЗГИНУЛО 10,000 ЛЮДЕЙ, КАЖУТЬ НІМЦІ

БЕРЛІН. — Німецький уряд подав перший раз ширше звідомлення про знищення „Дніпрельстану" відступаючою большевицькою армією. Кажеться, що большевики зробили в Дніпровій греблі при помочі динаміту отвір, довгий на 600 стіп, а глибокий на 60 стіп. Німецький вояк-репортер доносить, що при вибусі згинуло щонайменше 10,000 людей. Вибух, що наступив 18. серпня ц. р., був такий страшний, пише репортер, що „треба хіба Едґара Алена По (відомий американський письменник), щоб описати цю страшну ніч". Червона армія висадила у повітря греблю „Дніпрельстану" тоді, коли через неї утікало щонайменше 3,500 цивільних утікачів. Всі вони згинули. Пролім в греблі випустив около 3,800,000,000 кубічних метрів води та автоматично підніс рівень Дніпра понижче греблі. Вода, що виступила з берегів Дніпра, забирала надбережні хати та затопила велику масу людей. Репортер подає, що майже кожна машина є ушкоджена большевиками до цеї міри, що забере багато часу, заки знову відбудується греблю з її турбінами.

„ЗВІЛЬНЯЮТЬ" УКРАЇНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ

НЮ ЙОРК, 12. листопаду. — Польська новинкарська агенція подає, що німецькі власти мали звільнити на днях 40,000 українських полонених в Ярославі. Одначе не йде тут про якийсь акт милосердя, каже новинка, але про особистий інтерес Німеччини, бо звільнених українців перенесено автоматично до таборів праці. Та німці називають це „звільненням".